

Reserveerima ja broneerima – kumba eelistada?

Argo Mund

2012. aastal ilmunud Valguse kirjastuse võõrsõnade leksikoni 8. trüki järgi tähendab *reserveerima* 'varuks jätma v hoidma, kinni panema; endale õigust jätma' ja tehnikas 'süsteemi v selle osa töökindlust varuseadmete abil suurendama', *broneerima* on sama leksikoni järgi 'kinni panema, reserveerima; millegi saamist tagama'.

Keelenõuandest on küsitud, kas tuleks teha näiteks vahet, et hotellikohti broneeritakse ja restoranilaudu reserveeritakse. Praktikas võib tõesti niisugune tava olla, seda kinnitavad muu hulgas „Eesti keele põhisõnavara sõnastikus“ (2014) esitatud kollokatsioonide ehk sageli koos esinevate sõnade näited: artiklis „broneerima“ laused „Broneerisin etendusele kaks piletit“, „Kelle nimele tuba broneeritud on?“ ja artiklis „reserveerima“ „See laud on reserveeritud“.

Üldkeeles on *reserveerima* ja *broneerima* siiski sünonüümid: mõlemat võib kasutada tähenduses 'kinni panema, millegi saamist tagama'. Ruume (nt hotellituba, arvutiklassi), peolaudu, raamatukogu teavikuid, sõiduki-, teatri- ja kontserdipileteid jm sobib nii reserveerida kui ka broneerida. Ühekordse tegevuse tulemuse kohta on kasutusel sõnad *reserveering* (mitte „reservatsioon“) ja *broneering*.

Verb *reserveerima* tuleb ladina keelest (*reservare* 'hoidma, säilitama') ja *broneerima* vene keelest (*бронировать*). Ladina tüve on eesti keeles kasutatud kauem kui vene tüve: *reserveerima*, *reserveerimine* ja *reserveeritud* koos rööpvõimalustega *reservima*, *reservimine*, *reservitud* on juba 1930. aasta „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu“ II köites. Tegusõna tähendus 'ette valmis tellima e varuma (nt piletit, istekohta), varuna säilitama,

tallel hoidma; õiguses: talletama' on seal esitatud lühema, *eeri*-liiteta vormi juures, mis tähendab, et sõnastiku koostaja on eelistanud lühemat vormi. Hilisematest ÕSidest lühemat vormi ei leia.

Verb *broneerima* ilmub eesti sõnastikku esimest korda 1948 „Suure õigekeelsus-sõnaraamatu“ 1. vihikus (sõnastik ise jäi uue materjali nappuse tõttu pooleli), tähenduseks 'turvama (kindlustama, soomustama)'. Vene sõna *бронировать* algne tähendus ongi 'soomustama', nagu selgub 1975 avaldatud Peeter Arumaa, Boriss Pravdini ja Johannes Voldemar Veski vene-eesti sõnaraamatust. Sama kakskeelne sõnastik annab sõna *броня* tähendustega 'raud- e soomusrüü, soomuskate' ja ka – NB! märgendiga *neol.* ehk uudiskeelend – 'riiklik keeld kasutada mõnd üldist tarbeasja v -ainet, et kindlustada riiklike ettevõtete tarviduste rahuldamist; riikliku keelu all olevate asjade kasu(s) tamisõigus'. Samast allikast selgub veel, et tähenduses 'endale midagi kindlustama' (samuti uudiskeelendi märgendiga) sobib kasutada sõna *забронировать*. 1984. aastal ilmunud Helle Leemetsa ja Henn Saari toimetatud vene-eesti sõnaraamatu I köite järgi tähendab *бронировать* 'kinni panema, broneerima' (nt *бронировать билеты* on 'pileteid (kellelegi, kellegi jaoks) kinnistama v kinni panema'), aga ka 'soomustama'. Need tähendused on antud eri artiklites, aga esimesel kohal on just tõlked *kinni panema, broneerima*.

Tekstides kohtab ühendeid „ette broneerima“ ja „ette reserveerima“, ent määrsõna on neis liigne, sest tegusõnade tähenduses on juba viide tulevikule, midagi ei saa broneerida ega reserveerida tagantjärele. Ka „eelbroneerima“ ja „eelreserveerima“ on liiased, parem on ilma *eel*-osiseta.

Olgu lõpetuseks meenutatud, et lühendatud kujud *bron-nima* ja *bronn* kuuluvad argi-, mitte kirjakeelde. Sama kehtib ka inglise keelest laenatud sõna *bukkima* ~ *buukima* ~ *bookima* kohta (ingl *book up*).